

DOI: 10.33310/2518-7813-2019-66-3-274-277

УДК 17.036.1:[378.011.3 – 051:78:792. 8

Ван ЮАНЬСІНЬ

аспірант

факультету мистецтв ім.А.Авдієвського
Національного педагогічного університету ім.М.П.Драгоманова,
м.Київ, Україна
e-mail: innagek68@gmail.com

ГЕДОНІСТИЧНИЙ ПІДХІД У МУЗИЧНО-РИТМІЧНІЙ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИКИ І ХОРЕОГРАФІЇ

Стаття присвячена аналізу гедоністичного підходу у музично-ритмічній компетентності майбутніх учителів музики і хореографії. На початку XXI ст. гедонізм розглядається як об'єкт активної уваги науковців, у статті розглядається гедоністичний підхід як основний у музично-ритмічній компетентності майбутніх учителів музики і хореографії.

Розвиток сучасного суспільства передбачає психологічний супровід майбутніх учителів музики і хореографії, що є важливим завданням України. Кожна особистість потребує індивідуального підходу, допомоги у розкритті її особливостей, формуванні цілісної структури внутрішнього світу особистості. Цей ракурс розгляду проблеми ставить перед педагогами-музикантами складні завдання, що потребують розв'язання у позиціях структурності, системності та послідовності. Внутрішня гармонічна сторона особистості є не лише показником її стійкості у стресових ситуаціях, перехідних станів адаптації-деадаптації і ресурсів стресостійкості, але й має якісно нове значення для вдосконалення процесів загальної і навчальної адаптації людини. Це явище потребує проведення прикладних досліджень, а також вирішення інших завдань. Тому гедоністичний підхід у музично-ритмічній компетентності майбутніх учителів музики і хореографії потребує вивчення та пояснення.

Ключові слова: гедонізм, підхід, музично-ритмічна компетентність, майбутні учителі музики і хореографії.

Філософські знання, що були сформовані за часи античності, зберегли своє значення в наш час. Поняття «гедонізм» займає в цих знаннях окреме місце. Це пов'язане із з'ясуванням природи цього феномену. Цією проблемою займалися науковці з усіх галузей гуманітарних наук і кожна з них виявила власний аспект. Складність об'єднання цього поняття у науковій теорії та у повсякденному житті людини свідчить про важливість його повного та ґрунтовного дослідження ще і як філософського явища та онтологічної категорії.

Історія розвитку поняття «гедонізм» була неоднаково активною. Для цього необхідно окреслити певні періоди розробки змісту й функцій цього феномену. Аналізуючи періоди активації ідей гедонізму, ми поділяємо їх на часи древньогрецьких філософів Арістиппа та Епікура; італійських гуманістів; мислителів XVII–XVIII ст. Друга половина XX ст. та перша половина XXI ст. ідентифікуються як переломні, кризові періоди, в які змінюється світогляд та соціально-політичні погляди, відбувається зміна політичної карти світу. Саме в кризові часи феномен позитивних особистих емоцій, турбота про насолоду стає ключовим у культурних практиках.

Можна окреслити, що ідеї гедонізму більш повно висвітлено в філософських ідеях Арістиппа, Феодора, Гігезія, Епікура, Платона, Аристотеля, Тіта Лукреція Кара, Л.Бруні Аретіно, К.Раймонді,

Ф.Філельфо, Л.Вала, М.Монтеня, Е.Роттердамського, Маркіза де Сада, Ж.Ламетрі, Б.Фонтенеля, К.Гельвеція, П.Гассенді, Е.-Б. де Кондільяка, Ф.Хатчесона, Дж.Локка, Т.Гоббса, М.Монтеня, О.-Ж.Ламетрі, Д.Юма, І.Канта, І.Бентама, Г.Спенсера, Дж.Ст. Мілля, О.Уайльда, Т.Готьє, З.Фрейда та ін.

Поняття гедонізму є одним з основних принципів особистісної культури. Він не декларується зовнішньо, але завжди має прояви внутрішнього уникнення особистісного страждання. Розмежування приємного і неприємного грає основну роль у процесах культурної ідентифікації особистості. Але були тривалі періоди, коли аналіз специфіки гедоністичного світоставлення залишався на узбіччі життя.

На початку XXI ст. почалось проявлення інтересу до цього феномену, що набуло рис сталого дослідницького процесу. На сьогодні відсутність єдності в розкритті поняття цього феномену, пошуки його сутності, загострене почуття індивідуалізму активізують різні гедоністичні практики і спроби їх осмислення у теоретичному аспекті. У сучасному світі автономність сфер соціально-політичного, культурно-просвітницького та економічно-правового життя допомагає збільшувати елементи гедоністичної активності для людини, як суб'єкта суспільства. З другої половини XX ст. західно-європейська культура переважно визначається як гедоністична (Ж. Ліповецки [10]), вона є апологією насолоди. Основними ключовими

теоретичними концептами сучасності у філософських, культурологічних, соціологічних і психоаналітичних працях є поняття «чуттєвості», «тіла», «тілесності», «насолоди», «бажання», «еросу», «еротизму», «спокуси», «екстазу», «сексуальності» тощо. Сучасна культура потребує нових форм пізнання сутності і різних форм позитивного особистісно-життєвого досвіду. Після «По той бік» принципу задоволення» (1920) З. Фрейда [16] можна назвати цілий ряд ключових для європейської культури праць, де центральними є ці теми: «Ерос і цивілізація» (1955) Г. Маркузе [12], «Еротика» (1957) Ж. Батайя [7], «Задоволення від тексту» (1973) Р. Барта [6], «Спокуса» (1979) Ж. Бодрійяра [8], «Історія сексуальності» (1976–1984) [18] та «Використання задоволень» (1984) М. Фуко [19], «Гедоністичний імператив» (1995) Д. Пірса [4], «Мистецтво насолоди. Про гедоніста-матеріаліста» (1991) [2] та «Радість існування. Маніфест гедоніста» (2006) М. Онфре [3], «Оргазм і Захід: історія задоволення від XVI століття до наших днів» (2005) Р. Мюшамбле [13]. Цей інтерес також підтверджує низка робіт, здійснених українськими та російськими науковцями за останнє десятиліття, серед яких виокремимо дослідження В. Жадан, А. Залужної, Б. Акчуріна, О. Ємельянова, Р. Ільєсова, Л. Косаревої, Ю. Кузьміної, М. Мулявки, Є. Наймана, С. Рассадіної та ін.

До гедоністичних теорій відносяться напрями, де благополуччя передається термінами «задоволеність-незадоволеність», «позитив-негатив». В цьому плані показові концепції Н.Бредберна й Е.Дінера [1; 5]. Вважається, що чим більше позитиву і чим менше незадоволення у житті людини, тим вона буде благополучнішою та щасливішою [9; 14].

Розкриваючи *гедоністичний підхід*, зазначимо, що у перекладі з латини «гедонізм» (*hedon*) має кілька значень: задоволення, насолода, вдоволення, радість. У філософському енциклопедичному словнику зазначається, що гедонізм – це «етична позиція, яка стверджує його як найвище благо і критерій людської поведінки і зводить до нього все розмаїття моральних вимог. Прагнення до насолоди в гедонізмі розглядається як рушійна основа людини, що закладена в неї від природи і визначає всі її дії» [15, с. 105].

Поняття гедонізму мистецтва розкривається ще у древній філософії. Так, Платон наголошував, що почуття ритму і гармонії, яке відчувається у музиці, споріднене з насолодою, що в той час вважалося дарунком Вищих Сил людині для відпочинку від повсякденних турбот. Аристотель теж вказував, що музика є потребою відпочинку та задоволення.

У XVIII ст. Ф.Шіллер вважав, що гедоністична складова музики є головною сутністю мистецтва взагалі. До речі, в японській мові слово «музика» складається з двох ієрогліфів і вони перекладаються як насолода і звук.

Основоположником гедонізму вважають Арістотіпа (435-335 рр. до н. е.), який розділяв два стани душі. Перший – задоволення, як щось позитивне, другий – біль – негатив. Головним у забезпеченні щасливого життя він вважав уникання негативних емоцій та настій на позитивні відчуття. Загалом у вченнях, які описують сутність гедонізму, не складно помітити одну загальну мету – звільнити людину від страждань.

Гедонізм розглядається як вчення про взаємозв'язок емоцій страждання та задоволення, він є результатом духовного, культурного, емоційного розвитку суспільства та особистості. В наш час головним виміром етичних та естетичних норм розвитку людини та цивілізації є намагання позитивного оцінювання ставлення до життя, вміння отримувати радість від елементарних позитивних вражень, спроба творчого самовираження особистості й поваги до права іншої людини на задоволення та радість у житті.

Сучасні філософи наголошують на сприйнятті гедонізму з позиції принципу активності, який стимулом до досягнення мети, а не досягнення задоволення. Задоволення та радість є різновидом, насамперед, емоційних переживань і почуттів, які традиційно відносяться до психології. З.Фрейд принцип задоволення пов'язував з добром і благом, та показував риси задоволення у гармонії та позитиві. Це, на думку вченого, ситуація цілісного сприйняття світу, знаходження людини у гармонії із собою та світом [17, 382]. Дж.Локк, виокремлював здатність людини викликати або збільшити задоволення. [11, 280].

У психологічній науковій думці широко використовують поняття «гедонія» як психічний стан, якому властиве приємне самопочуття, відчуття піднесення, задоволення, насолоди. Психологи стверджують, що дані емоції та почуття є головними з компонентів життєдіяльності людини, які сприяють дії відновлювальних процесів, переключенню психоемоційних механізмів. Особливо важливим це є для особистості дитини, яка характеризується ще неусталеною психікою. У психоаналізі сфера задоволення, інстинктів є визначальною. Адже вона впливає на розумову діяльність, мораль та культуру людини. Дотримання вимог *гедоністичного підходу* у музично-ритмічній компетентності спонукатиме вчителів музики та хореографії до створення ситуацій успіху, здійснення схвальних відгуків, підбадьорення в будь-яких ситуаціях, навіть за умови отримання незначних навчальних результатів.

Виступаючи важливим стимулом у музично-ритмічній компетентності *гедоністичний підхід* спрямовуватиме майбутніх учителів музики і хореографії до здійснення саморефлексивних проявів позитивізму, сприятиме розвитку емоційної стійкості щодо негативних проявів у фаховому та повсякденному житті.

Окрім того, застосування гедоністичної функції музичного мистецтва в освітньому процесі

уможливлює адекватне сприймання майбутніми вчителями музики та хореографії шедеврів класичної та народної музики, отримання від цього музично-естетичної насолоди.

Застосування гедоністичного підходу у музично-ритмічній компетентності за відповідних педагогічних умов трансформується у своєрідний навчально-музичний тренінг, який є базою для розвитку потреби студентів у фаховому задоволенні і спирається на потребу у музичному навчанні. У такий спосіб гедоністичний підхід у музичній освіті надає процесові навчання майбутніх учителів музики і хореографії особливої привабливості. Окрім того, створення гедоністичного заба-

влення навчання музично-ритмічним рухам призводить до глибинного самовираження, зняття емоційної напруги через досягнення катарсису у процесі музично-рухової діяльності, ефекту естетичної насолоди і в результаті – формування відповідних компонентів музично-ритмічної компетентності.

Гедоністичний підхід у музично-ритмічній компетентності майбутніх учителів музики та хореографії за відповідних педагогічних умов трансформується у своєрідний навчально-музичний тренінг, який базується на потребі майбутнього вчителя музики та хореографії в задоволенні, насолоді спираючись на любов до музичного навчання.

Список використаних джерел

1. Bradburn N. The Structure of Psychological Well-Being / N. Bradburn. – Chicago, 1969. – 318 p.
2. Onfray M. La puissance d'exister. Manifeste hйdoniste / M. Onfray. – Paris : йd. Grasset, 2006. – 230 p.
3. Onfray M. L'art de jouir. Pour un matйrialisme hйdoniste / M. Onfray. – Paris : йd. Grasset, 1991. – 401 p.
4. Pearce D. The Hedonistic Imperative (1995–2007) [Електронний ресурс] / D. Pearce. – Режим доступу <http://www.hedweb.com/hedethic/tabconhi.htm>.
5. The Satisfaction with Life Scale / [E. Diener, R. Emmons, R. Larsen at al.] // The Journal of Personality Assessment. – 1985. – № 49. – P. 71–75.
6. Барт Р. Избранные работы: Семиотика: Поэтика / Р. Барт ; [пер. с фр., сост., общ. ред. и вступ. ст. Г. К. Косикова]. – М. : Прогресс, 1989. – 616 с.
7. Батай Ж. Проклятая часть: Сокральная социология / Ж. Батай ; [пер. с фр., сост. С. Н. Зенкина]. – М. : Ладомир, 2006. – 742 с.
8. Бодрийяр Жан. Соблазн / Жан Бодрийяр ; [пер. с фр. А. Гараджи]. – М. : Издательство Ad Marginem. – 2000. – 319 с.
9. Дяченко В. А. Теоретичні підходи до розуміння психологічного благополуччя особистості [Електронний ресурс] / В. А. Дяченко. – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/vchdpu/psy/2012_103_1/Dyachen.pdf.
10. Ліповецкі Ж. Ера порожнечі. Споживання і гедонізм: до постмодерністського суспільства [Електронний ресурс] / [пер. з фр. Надії Вербовки] // Незалежний культурологічний часопис "І". – 2002. – № 25. – Режим доступу : <http://www.ji.lviv.ua/n25texts/lipivecki1.htm>.
11. Локк Дж. Опыт о человеческом разумении / Дж. Локк. – Москва : Мысль, 1985. – 621 с. – (Сочинения : в 3 т. ; т. 1).
12. Маркузе Г. Эрос и цивилизация. Одномерный человек: Исследование идеологии развитого индустриального общества / Г. Маркузе ; [пер. с англ., послесл., примеч. А. А. Юдина ; сост., предисл. В. Ю. Кузнецова]. – М. : ООО "Издательство АСТ", 2002. – 526 с.
13. Мюшамбле Робер. Оргазм і Захід: історія задоволення від XVI століття до наших днів : монографія / Робер Мюшамбле ; пер. І. Славінської. – К. : Темпора, 2011. – 444 с.
14. Созонтов А. Е. Гедонистический и эвдомонистический подходы к проблеме психологического благополучия / А. Е. Созонтов // Вопросы психологии. – 2006. – № 4. – С. 105–114.
15. Философский энциклопедический словарь [гл. ред. Л. Ф. Ильичев, П. Н. Федосеев, С. М. Ковалев [и др.]. – Москва : Советская энциклопедия, 1983. – 840 с.
16. Фрейд З. По ту сторону принципа удовольствия // Фрейд З. Психология бессознательного / [сост., науч. ред., вступ. ст. М. Г. Ярошевского]. – М. : Просвещение, 1990. – 448 с.
17. Фрейд З. Психология бессознательного : [сборник произведений] / Зигмунд Фрейд ; сост. М. Г. Ярошевский. – Москва : Просвещение, 1990. – 448 с.
18. Фуко М. История сексуальности-III: Забота о себе / М. Фуко ; [пер. с фр. Т. Н. Титовой и О. И. Хомы ; под общ. ред. А. Б. Мокроусова]. – Киев : Дух и литера ; Грунт ; М. : Рефл-бук, 1998. – 288 с.
19. Фуко М. Пользование наслаждением // Гуревич П. Эрос: антология: философские маргиналии профессора П. С. Гуревича (Страсти человеческие). – М. : Алетей, 1998. – С. 131–138.

References

1. Bradburn N. The Structure of Psychological Well-Being / N. Bradburn. – Chicago, 1969. – 318 p.
2. Onfray M. La puissance d'exister. Manifeste hйdoniste / M. Onfray. – Paris : йd. Grasset, 2006. – 230 p.
3. Onfray M. L'art de jouir. Pour un matйrialisme hйdoniste / M. Onfray. – Paris : йd. Grasset, 1991. – 401 p.
4. Pearce D. The Hedonistic Imperative (1995–2007) [Yelektronniy resurs] / D. Pearce. – Rezhim dostupu <http://www.hedweb.com/hedethic/tabconhi.htm>.
5. The Satisfaction with Life Scale / [E. Diener, R. Emmons, R. Larsen at al.] // The Journal of Personality Assessment. – 1985. – № 49. – P. 71–75.
6. Bart R. Izbrannyye raboty: Semiotika: Poetika / R. Bart ; [per. s fr., cost., obshch. red. i vstup. st. G. K. Kosikova]. – M. : Progress, 1989. – 616 s.
7. Batay Zh. Proklyataya chast': Sokral'naya sotsiologiya / Zh. Batay ; [per. s fr., cost. S. N. Zenkina]. – M. : Ladomir, 2006. – 742 s.
8. Bodriyyar Zhan. Soblazn / Zhan Bodriyyar ; [per. s fr. A. Garadzhi]. – M. : Izdatel'stvo Ad Marginem. – 2000. – 319 s.

9. Dyachenko V. A. Teoretichnii podkhod do razvitiya psikhologicheskogo blagopoluchiya osobistostn [Yelektronniy resurs] / V. A. Dyachenko. – Rezhim dostupu: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/vchdpu/psy/2012_103_1/Dyachen.pdf.
10. Lirovetski ZH. Yera porozhnechn. Spozhivannya n gedonizm: do postmodernnsts'kogo suspnl'stva [Yelektronniy resurs] / [per. z fr. Nadni Verbovki] // Nezalezniy kul'turologichniy chasopis "H". – 2002. – № 25. – Rezhim dostupu : <http://www.ji.lviv.ua/n25texts/lipivecki1.htm>.
11. Lokk Dzh. Opyt o chelovecheskom razumenii / Dzh. Lokk. – Moskva : Mysl', 1985. – 621 s. – (Sochineniya : v 3 t. ; t. 1).
12. Markuze G. Eros i tsivilizatsiya. Odnomernyy chelovek: Issledovaniye ideo. logii razvitogo industrial'nogo obshchestva / G. Markuze ; [per. s angl., poslesl., primech. A. A. Yudina ; sost., predisl. V. YU. Kuznktsova]. – M. : OOO "Izdatel'stvo ACT", 2002. – 526 s. 13. Myushamble Rober. Orgazm n Zakhhd: nstorgnya zadovolennya vhd XVI stolnttya do nashikh dnhv : monografnya / Rober Myushamble ; per. H. Slavhns'koй. – K. : Tempora, 2011. – 444 s.
13. Sozontov A. Ye. Gedionisticheskiy i evdomonisticheskiy podkhody k probleme psikhologicheskogo blagopoluchiya / A. Ye. Sozontov // Voprosy psikhologii. – 2006. – № 4. – S. 105–114.
14. Filosofskiy entsiklopedicheskiy slovar' [gl. red. L. F. Il'ichev, P. N. Fedoseyev, S. M. Kovalev [i dr.]]. – Moskva : Sovetskaya entsiklopediya, 1983. – 840 s.
15. Freyd Z. Po tu storonu printsipa udovol'stviya // Freyd Z. Psikhologiya besoznatel'nogo / [sost., nauch. red., vstup. st. M. G. Yaroshevskogo]. – M. : Prosveshcheniye, 1990. – 448 s. 17. Freyd Z. Psikhologiya besoznatel'nogo : [sbornik proizvedeniya] / Zigmund Freyd ; sost. M. G. Yaroshevskiy. – Moskva : Prosveshcheniye, 1990. – 448 s.
16. Fuko M. Istoriya seksual'nosti-III: Zabota o sebe / M. Fuko ; [per. s fr. T. N. Titovoy i O. I. Khomy ; pod obshch. red. A. B. Mokrousova]. – Kiyev : Dukh i litera ; Grunt ; M. : Refl-buk, 1998. – 288 s.
17. Fuko M. Pol'zovaniye naslazhdeniyem // Gurevich P. Eros: antologiya: filosofskiy marginalii profesora P. S. Gurevicha (Strasti chelovecheskiye). – M. : Aleteya, 1998. – S. 131–138.

Ван Юаньсинь. Гедонистический подход в музыкально-ритмической компетентности будущих учителей музыки и хореографии

Статья посвящена анализу гедонистического подхода в музыкально-ритмической компетентности будущих учителей музыки и хореографии. Поскольку в последнее десятилетие гедонизм стал объектом довольно активного внимания ученых, в статье предлагаются гедонистический подход как основной в музыкально-ритмической компетентности будущих учителей музыки и хореографии. В современных условиях развития общества психологическое сопровождение будущих учителей музыки и хореографии является важной задачей нашей страны. Каждая личность требует индивидуального подхода, помощи в раскрытии ее особенностей, формировании целостной гармоничной личности. Эта цель ставит перед педагогами и психологами сложные задачи, требующие структурного, системного и последовательного решения. Субъективное благополучие личности является не только индикатором его психической устойчивости, переходных состояний адаптации-деадаптации и ресурсов стрессоустойчивости, но и имеет принципиальное значение для совершенствования процессов общей и учебной социализации человека. Это явление требует проведения прикладных исследований, а также решения других задач. Поэтому гедонистический подход в музыкально-ритмической компетентности будущих учителей музыки и хореографии требует изучения и объяснения.

Ключевые слова: гедонизм, подход, музыкально-ритмическая компетентность, будущие учителя музыки и хореографии.

Wang Yuansin Hedonistic Approach in the Musical-Rhythmic Competence of Future Music and Choreography Teachers

The article is dedicated to the analysis of hedonistic approach to music and rhythm competence of prospective Music and Choreography teachers. As hedonism became a focus of scholars' active attention during the recent decade, hedonistic approach is being put forward in the article as the key one in music and rhythm competence of prospective Music and Choreography teachers. Under the current circumstances of the society's development, the psychological follow-up of prospective Music and Choreography teachers is an important goal to attain for our country. Each personality requires individual approach; help in revealing his/her specific features; in shaping a wholesome, harmonious personality. The goal under consideration presupposes setting complicated issues for teachers and psychologists; these issues require structural, systemic and subsequent solution. The personality's subjective welfare is not only an indicator of his/her psychic (emotional) stability, the transient (dis)adaptation states and pressure compliance resources, but also has crucial significance for perfecting the processes of a person's overall and academic socialisation. This phenomenon requires conducting applied research as well as solving other issues. Thus, hedonistic approach to music and rhythm competence of prospective Music and Choreography teachers presupposes studying and explication. Applying a hedonistic approach to music-rhythmic competence, under appropriate pedagogical conditions, is transformed into a kind of educational and musical training, which is based on a person's need for pleasure, enjoyment and relying on a love of music education. In this way, the hedonistic approach in music education gives the process of teaching future music teachers and choreography a special appeal. Hedonistic approach to music and rhythm competence of prospective Music and Choreography teachers under the corresponding academic circumstances is being rearranged into a distinctive teaching and music training based on the prospective Music and Choreography teacher's demand for enjoyment and delight relying on the love of music education.

Key words: hedonism, approach, musical-rhythmic competence, future teachers of music and choreography.